

Recenzii

Giuseppe Belotti/ Salvatore Palazzo, *Genitori, la sfida educativa*, Ed. ElleDiCi, Leumann-Torino, 2010, 235 p.

Făcând parte din una dintre cele mai curajoase coloane ale renumitei edituri italiene ElleDiCi (Torino), lucrarea celor doi specialiști în pedagogia adulților, Giuseppe Belotti (preot, psiholog și psihoterapeut, specialist în psihologie clinică și *conseling* psihologic) și Salvatore Palazzo (psiholog și psihoterapeut, specializat în psihopatologia familiei, sexolog clinic și mediator în domeniul familiei), „*Genitori, la sfida educativa*” [*Părinții și provocarea educațională*] (2010, 235 p.) constituie un posibil răspuns la chemarea pe care societatea, tot mai „lichidă” (cf. Zygmunt Baumann), o adresează familiei în vederea corectării rateurilor instituționale la nivel de educație. Plecând de la experiența clinică și de formatori pe care o posedă, cei doi caută să diferențeze acele „piste de cunoaștere și traiectorii specifice tematicii educative” care interferează cu diverse modele ale familiei astăzi(cf. p.10).

Construită sub forma dialogului dintre cei doi autori, pentru a simplifica discursul și pentru a comunica benefic părinților idei, iar nu texte academice, cartea consemnează în ce mod schimbările sociale constrâng la redefiniri ale stilurilor de viață, din care decurg noi provocări în arta educaționalului. Munca, timpul liber, consumurile de diferite tipuri, redefinirea relațiilor sociale și a celor din familie sunt tot atâtea lentile de lectură ale societății moderne, prin prisma familiei, a părinților angajați în creșterea copiilor lor. Căci părinții se află în criză: cum să tuteleze armonios cultura copiilor lor, în ce mod cresc odată cu copiii lor, cu ce instrumente pot înfrunța instrumentarul lumii moderne, care sunt strategiile cele mai adecvate unei dezvoltări coerente a copilului în lumea modernă.

Multe întâlniri pe care cei doi autori le-au avut în parcursul vieții lor profesionale, au coagulat o serie de linii forță: *Adevărata urgență: părinții și educatorii în dificultate*, (p. 11-26); *A deveni părinți: conștiință și sistem valoric* (p. 27-52); *A educa astăzi: o provocare*, (p. 53-68); *Disciplină și dragoste: regulă și dezvoltare morală* (p. 69-90); *Afecte și sexualitate* (p. 91-108); *Adolescența: un dialog dificil?* (p. 109-122); *Problemele educative în familiile separate: continuați să fiți*

Recenzii

părinți (p. 123-148); *Influența mass-mediei* (p. 149-162); *Neplăcerile și cultura greșelii* (p. 163-184); *Dificultățile filor interoghează părinții: către o cultură a ascultării* (p. 185-214); *Concluzii și... o speranță* (p. 215-220).

Toată construcția dialogică a celor doi autori este susținută de o excelentă *bibliografie* (p. 221-234), bibliografiei inter-textuale, propriu-zise, autorii adăugând literatura de referință din domeniu, un conglomerat de peste 200 de lucrări, care nu coboară sub anii 1991-1992.

Poate că la nivelul identificării problematicii și al soluționării în domeniul pedagogiei familiei, teritoriu extrem de neexplorat în științele educaționale românești, cartea este dătătoare de ton. Inclusiv în zona fragilă a pastoralei familiei, acolo unde eforturi remarcabile realizate în Biserică propun soluții complexe, ancorate în morala familiei și a comunicării. Dincolo de tonul destins al discuției, se remarcă soliditatea argumentării și solidaritatea autorilor cu problematizării cercetării: părinții și copiii lor. Sursă de posibilă inspirație în cercetarea educaționalului modern, cartea impune și o direcție de reflecție uitată de mai toate manualele noastre de specialitate: construirea fundamentului familial al educației, foarte des enunțat și analizat, dar foarte rar diagnosticat cu această dublă lectură, clinică și pedagogică.

Pr. Conf. Univ. Dr. Constantin Necula

Sandro Ferraroli, *Educare si puo. Famiglia e scuola insieme*, ElleDiCi, Leumann-Torino, 2010, 230 p.

În colecția „La sfida educativa” (provocarea educativă), a Editurii ElleDiCi, este publicat volumul „Educare si puo. Famiglia e scuola insieme” [Educația este posibilă. Familia și școala, împreună] (2010, 230 p). Autorul, *Sandro Ferraroli*, directorul *Centrului de psihologie și consultanță educațională* (COSPEs) din Bologna, psiholog, profesor universitar de Psihologie Generală, specialist în psihologia consultanței educative și orientării vocaționale, propune un răspuns la întrebarea născută din contactul său cu părinții și copiii lor: Mai este posibil să educi sub presiunea unei lumi, fie laice, fie eclesiale, cuprinse mereu de febra furiei educaționale? Urgențele educaționale mai îngăduie o educație „așezată” pe vocație, pe orientare profesională și științifică viabilă? O lume marcată de insuccesele educaționale, instituționale, provoacă la reacție imediată, dar și profundă. Principala urgență este ieșirea de sub presiunea urgențelor educaționale, a grăbirii soluțiilor. O compunere a soluțiilor noi presupune o re-compunere constantă a propriilor verticalități educaționale ale factorilor educativi: familia și școala.

Harta lecturii cărții poate fi surprinsă prin simpla înșirare a capitolelor sale: „Emergențe educative în școală (în ce constă, expansiunea devianțelor educațio-

nale, violențe ale sistemului, de unde se nasc urgențele educaționale, cum se pot produce, nevoile fundamentale ale copiilor, curajul de a înfrunta viața cotidiană)” (p. 7-32); „Excesul de exuberanță juvenilă în clasă” (de ce se ajunge la contacte fizice dure, cum trebuie înfruntată situația, unde se termină atitudinea copilărească și unde încep duritățile, o privire asupra fenomenului în familie, respectul social și responsabilitatea personală) (p. 33-56); „Experiența educativă a lui don Bosco în școală (obiectivele educației școlare, educația preventivă, dimensiunile semnificative ale educației creștine – predilecția către tineri, asistența ca atașament cultural, simpatia educatorului, caracterul comunitar al experienței pedagogice, orientări metodologice, suport educativ-didactic) (p. 57-82); „Școala, comunitate educativă (comunitatea educativă, noul model școlar, comunitatea ca subiect al educației, condițiile unei construcții educaționale, ambientul școlar, componentele sale – profesorii, elevii, părinții), (p. 83-130); „Relațiile cadrelor didactice cu alții, colegi, părinți” (elemente de metodologia relaționării didactice) (p. 131-146); „Stiluri și strategii în dinamica învățare/învățatură” (dinamica învățării, stil, strategie, moti-vările învățării, diferențiale în metodologia învățării) (p. 147-164); „Când lipsește voința” (memorarea, împreună învățarea ca motivare personală, mai în adânc, motivare pentru învățare, rolul învățătorilor, relația socială – condiție privilegiată a motivării, metodele de studiu și motivarea, de la învățare la înțelegerea celor predate) (p. 165-182); „Școala și familia: o relație complexă” (hiperprotectorii, permisivii, sacrificialii, intermitenții, autoritarii, structurile familiare – familia statică, cea burgheză, cea paranoidă, cea fals spontană, cea stereotipă) (p. 183-202); „Cum să ne ajutăm pruncii în creștere” (identitatea și sensurile ei, mijloacele evolutive legate de creștere, conceptele legate de maturitate și maturizare, criteriile maturizării, componentele ei, relațiile de familie) (p. 203-224).

Se vedește că problemele existente în arealul românesc nu sunt unice, unică este incompetența noastră de reflectare și de reflecție asupra unor lucruri socotite de cercetarea academică prea banale pentru a mai fi discutate. Ori tocmai banalitatea lor provoacă la analiză sistemică, pentru elucidarea constricțiilor legate de modelul educațional și de evaluarea sa practică. Familia, cu aspectele sale de complex educațional, nu mai poate fi gândită în parametrii izolaționismului metodologic, la care o provoacă sistemul educațional al școlii românești contemporane. Părinții nu sunt numai sursă pentru fondul școlii/clasei, ci sunt interogați drept parteneri constanți ai planului spiritual al educației, ca parte integrantă și integratoare a metodologiei dinamice a școlii de dragul copiilor, nu al normelor școlare și normativelor ministeriale. Trecerea de la teoretizare la practică, prin finalizări tematice de excelență normalitate, produc un status pozitiv al problematizării. Nu contrarii, ci componente ale aceluiași proiect dinamic, școala și familia sunt partenerii copilului, nu talerele de presiune ale eșecului programatic al școlii de astăzi.

Pr. Conf. Univ. Dr. Constantin Necula

Arhid. Prof. Dr. Constantin Voicu, *Patrologie*, vol. II, carte tipărită cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, Ed. Basilica, București, 2009, 408 p.

La foarte scurtă vreme după publicarea primului volum de *Patrologie*, Arhid. Prof. Dr. Dr. h. c. Constantin Voicu a reușit să publice, tot la Editura Basilica a Patriarhiei Române, al doilea volum care cuprinde prezentarea principalilor autori patristici din Răsărit și din Apus din „epoca de aur” a literaturii patristice (secolele IV-V). Acest al doilea volum cuprinde, la fel ca cel dintâi, un *Cuvânt înainte* (p. 5-8) în care autorul realizează o scurtă, dar extrem de sistematică, prezentare a literaturii patristice din perioada abordată în volum.

După ce bazele literaturii creștine au fost așezate în primele trei veacuri, secolele IV-V pot fi numite pe bună dreptate „epoca de aur” a literaturii creștine. Creșterea în cantitate și în valoare a literaturii creștine în această perioadă s-a datorat libertății dobândite de Biserică după anul 313. Scriitorul creștin din această perioadă a studiat la renumitele universități ale timpului și este bun cunoscător atât al culturii greco-romane, cât și al teologiei și eticii creștine. Libertatea de care s-a bucurat creștinismul a dus însă și la nașterea și la dezvoltarea unor erezii mai bine structurate și cu o teologie mai clar formulată, care au cerut din partea Părinților Bisericii un efort teologic sistematic, pe de o parte, de combatere a acestora și, pe de altă parte, de aprofundare și de fixare a teologiei Bisericii. Păgânismul, izolat tot mai mult în sfera unor elite intelectuale, a provocat creștinismul prin publicarea unor atacuri de aceeași factură, atacând în scris „principiile creștinismului” (p. 6). Autorii creștini au răspuns în aceeași manieră. Epoca de aur a literaturii creștine cuprinde scrieri care au ca obiect „toate ramurile teologiei...: dogmatică, morală, polemică, apologii, exegeză, istorie, catehetică și omiletică, poezii, monahism ș.a.” (p. 7).

Această diversitate poate fi observată printr-o simplă privire aruncată asupra operelor autorilor prezentați: Alexandru al Alexandriei, Sfântul Atanasie cel Mare, Didim cel Orb, Teofil al Alexandriei, Sfântul Chiril al Alexandriei, Sinesiu din Cirene, Isidor Pelusiotul, Eusebiu de Cezareea, Sfântul Chiril al Ierusalimului, Sfântul Epifanie, Eustațiu din Antiohia, Diodor din Tars, Teodor de Mopsuestia, Sfântul Ioan Gură de Aur, Teodoret de Cyr, Nestorie, Sfântul Vasile cel Mare, Sfântul Grigorie de Nazianz, Sfântul Grigorie de Nyssa, Evagrie Ponticul, Sfântul Efreem Sirul, Ilarie Pictavianul, Osius de Cordoba, Sfântul Ambrozie de Mediolanum, Fericitul Ieronim, Fericitul Augustin, Ioan Cassian, Rufin, Paladiu, Sozomen, Socrate, Leon cel Mare, Paulin de Nola, Prudentiu, Supliciu Sever, Vasile de Ancira, Marcel de Ancira, Asterie al Amasiei, Amfilohie de Iconiu, Vincentiu de Lerin, Afraate, Paul Orosiu, Lactanțiu, Prosper de Aquitania și Niceta de Remesiana.

Sunt prezentați, așadar, – în maniera deja descrisă în recenzia pe care am avut onoarea să o public pe marginea primului volum (vezi RT nr. 4/2009), adică

sistematic, pe baza unei experiențe de catedră și a unei activități științifice de decenii și cu listarea unei bibliografii atent alese pentru cei ce doresc cercetarea mai profundă a anumitor teme – un număr impresionant de autori patristici din Răsărit și din Apus. Cititorul are ocazia de a se familiariza cu unii autori care nu sunt prezentați în alte lucrări de patrologie de același profil publicate în limba română. De asemenea, lipsa unei clasificări a autorilor patristici prezentați urmează unei tendințe curente în cercetarea patrologică a momentului care încearcă să renunțe la clasificarea (sau chiar separarea) adesea artificială, dar extrem de des întâlnită în cercetările deceniilor anterioare, între literatura patristică a diferitelor școli teologice sau între Răsărit și Apus.

Așteptăm cu același interes publicarea celui de-al treilea volum al acestui prețios proiect patrologic.

Pr. Lect. Dr. Daniel Buda